

4. Hayke R. Das Landjahr: Ein Stuck Erziehungsgeschichte unter dem Hakenkreuz / R. Hayke. – Trier, 1997. – 532 s.; Кноп Г. «Дети» Гитлера / Г. Кноп. – М., 2004. – 285 с.; Германия: фашизм, неофашизм и молодежь / Н.С. Черкасов. – Томск, 1993. – 176 с.; Пленков О.Ю. Третий рейх. Нацистское государство / О.Ю. Пленков – СПб., 2004. – 480 с.; Васильченко А.В. Школьная практика германского национал-социализма / А.В.Васильченко: автореф. дисс.... канд. истор. наук. – Ярославль, 2001. – 23 с.
5. Міхальчишин Ю. Взаємозв'язок організаційних і програмно-ідеологічних чинників у розвитку NSDAP (1925-1926 рр.) / Ю.Міхальчишин // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія: Філософські науки. – Львів, 2007. – Вип. 10. – С. 269-280; Шагалова О.Г. Воспитание в духе национал-социализма как фактор формирования ценностных ориентаций у немецкой молодежи / О.Г.Шагалова // Тюменский исторический сборник. – Вып.7. – Тюмень, 2004. – С.209-216; Давлетов О.Р. «Гитлерюгенд»: від «загону Адольфа Гітлера» до єдиної державної молодіжної організації «третього рейху» (1922-1939 рр.): нариси / О. Р. Давлетов. – Запоріжжя, 2006. – 296 с.
6. Кноп Г. «Дети» Гитлера / Г.Кноп. – М., 2004. – 285 с.; Фрай Н. Государство фюрера: Национал-социалисты у власти: Германия, 1933-1945 / Н. Фрай. – М., 2009. – 255 с.; Кунц К. Совість нацистов / К. Кунц. – М., 2007. – 400 с.; Marks St.Warum folgten sie Hitler? / St. Marks. – Düsseldorf, 2007. – 219 s.; Schubert-Weller Chr. Hitlerjugend / Chr. Schubert – Weller. – München, 1993. – 316 s.; Kompisch K. Täterinnen. Frauen im Nationalsozialismus / K. Kompisch. – Köln, 2008. – 277 уа.
7. Галактионов Ю.В. Изучение фашизма в СССР (20-80-е гг.) / Ю.В.Галактионов // Вопросы германской истории. – Днепропетровськ, 1990. – С. 126-137.
8. Галактионов Ю.В. Феномен национал-социализма. Нерешенные проблемы истории. Взгляд с рубежа XXI века / Ю.В. Галактионов // Германия и Россия: события, образы, люди. – Воронеж, 2000. – Вып. 3. – С. 91-98.
9. История Германии: учебное пособие: в 3 т. / Б. Бонвеча, Ю.В. Галактионова. – М., 2008. – Т.3. Документы и материалы. – 592 с.
10. Deutsche Geschichte in Quellen und Darstellungen / von T.A. Fudge. – München, 1996. – Bd. 9. – 647 s.
11. Залесский К. НСДАП. Власть в Третьем рейхе / К. Залесский. – М., 2005. – 672 с.
12. Коваль В.С. «Барбаросса»: стоки и история величайшего преступления империализма / В.С.Коваль. – К., 1989. – 624 с.
13. Історія Німеччини у світлинах / І. Андрущенко, Л. Сандига, О. Кислюк. – К., 2010. – 566 с.
14. Энциклопедия Третьего рейха / С.Воропаев. – М., 1996. – 587 с.
15. Klönne A. Jugend im Dritten Reich / A. Klönne. – München, 2008 – 427 s.
16. Васильченко А.В. Мода і фашизм / А.В. Васильченко. – М., 2009. – 288 с.
17. Пленков О.Ю. Тайны Третьего Рейха. Спартанцы Гитлера / О.Ю. Пленков. – М., 2010. – 480 с.
18. Ерин М.Е., Ермаков А.М. «Имперская трудовая повинность» в нацистской Германии (1933-1945) / М.Е.Ерин, А.М.Ермаков. – Ярославль, 1998. – 196 с.
19. Ширер У. Взлет и падение Третьего Рейха. В 2-х т. / У. Ширер. – М., 1991. – Т.1. – 652 с.

Миуц Ю. В. Имперская служба труда как составляющая государственного механизма Третьего Рейха (1933-1939)

Статья посвящена освещению составляющих нацистской внутренней политики периода Третьего рейха (1933-1945 гг.) на примере деятельности «Имперской службы труда» – «Reichsarbeitsdienst» (RAD) под руководством Константина Хирля. Проанализированы формы и методы деятельности НСДАП по борьбе с безработицей среди молодежи на землях Третьего рейха. Автор материала, на конкретных примерах доказал, что сеть лагерей RAD, выполняла еще и задания, как воспитательного, так и парамилитаристского характера, занимаясь допризывной подготовкой.

Ключевые слова: Третий рейх, НСДАП, «Гитлерюгенд», национал-социализм, «Имперская служба труда».

Miyuts Yu. V. «Reich Labour Service» as a constituent of the state mechanism of the Third Reich (1933-1939)

The article is devoted to the illumination of Nazi domestic policy in the time of the Third Reich (1933–1945) on the example of the activity of «Reich Labour Service» – «Reichsarbeitsdienst» (RAD) under the direction Konstantin Hierl. Forms and methods of the activity of NSDAP on a fight against youth unemployment in the Third Reich are analysed. Author of material, on examples proved that network of labour camps (RAD), executed tasks educate and paramilitarism character, engaged in pre-conscription preparation.

Keywords: Third Reich, NSDAP, "Hitlerjugend" National Socialism, "Imperial work service."

УДК 94:338.2:33.025.3(47+57)"192"

Ю. Л. Яковенко

ОСОБЛИВОСТІ КОНЦЕСІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СРСР НА ПРИКЛАДІ ЛІСНИХ КОНЦЕСІЙ (1920–ті роки)

У статті аналізується робота змішаних акціонерних товариств, які у 1920-х роках отримали в концесію лісні ділянки на півночі Росії. Виявлено причини залучення іноземних капіталів на концесійній основі у лісну промисловість. Особливу увагу приділено стосункам іноземних підприємців з представниками радянської сторони. Визначено, що головну роль у згортанні роботи лісних концесій, а також усієї концесійної політики зіграли суб'єктивні фактори, засновані на ідеологічних протиріччях.

Ключові слова: концесія, концесійна політика, концесіонер, змішане акціонерне товариство, іноземна фірма.

В умовах розвитку ринкової економіки важливим є питання про організацію взаємовигідної співпраці держави з приватним сектором, про залучення інвестицій, технічних сил, приватної ініціативи у вдосконалення різноманітних господарських об'єктів. Однією з форм такої співпраці є концесії, які розвиваються у більшості країн сучасного світу, в тому числі в Україні. Після створення законодавчої бази для розгортання концесійних відносин у нашій країні [1] були зроблені перші непрості кроки у цьому напрямку. Необхідність урахування історичного досвіду, аналіз помилок, що були допущені у концесійній політиці СРСР у 1920-х роках обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Мета даної статті – на прикладі лісних концесій дослідити особливості концесійної політики СРСР у 1920-х роках.

Розвиток лісних концесій цікавив істориків багатьох поколінь. Роботу цих підприємств оцінювали як успішну В. Бутковський [2], робітник Головного Концесійного комітету СРСР, І. Брін [3], О. Юферева [4], В. Шишкін [5], О. Куліков [6], О. Донгаров [7], дослідники 1950-80-х років. Жорсткі ідеологічні рамки заважали історикам радянських часів об'єктивно оцінити результати роботи лісних концесій. Сучасні дослідники продовжують вивчення усіх аспектів діяльності змішаних акціонерних товариств, які отримали у концесію ліси на півночі Росії у 1920-х роках [8; 9]. Особливо цікавими проблемами є ефективність концесійної форми співпраці держави з приватним сектором та вплив ідеологічних протиріч на діяльність лісних концесій.

Економічна причина залучення іноземних капіталів у формі концесій в лісопромисловість півночі Росії полягала у тому, що радянська країна не мала можливості самостійно займатись лісозаготівлями та експортом лісу. З 400 млн. десятин лісної площі не експлуатувалась більша частина [10, с.13]. Відсутність залізничних ліній, зруйновані лісопильні заводи ускладнювали ситуацію [4, с.165]. У 1920 році об'єм виробництва лісопильної галузі, яка була основою галузю промисловості Архангельської губернії, складав лише 6% довоєнного [7, с.99]. Створення змішаних акціонерних товариств з колишніми власниками підприємств, передача їм права на експлуатацію лісних ділянок і заводів були найкращим шляхом виведення галузі з кризового стану [4, с.165; 10, с.13].

Політична причина створення концесій на півночі Росії була нерозривно пов'язана із проблемою реституції власності іноземних фірм, що займались там лісозаготівлями до революції. У 1914-1918 роках під час Першої Світової війни іноземні підприємці продовжували заготовляти лісоматеріали, але експорт лісу припинився. Це призвело до накопичення запасів деревини. У 1918 році була проведена націоналізація. Спроба реалізувати ці накопичені лісоматеріали на зовнішньому ринку провалилась. Пропозиції про можливість створення змішаних акціонерних товариств для експлуатації лісних багатств на концесійній основі стали частиною радянської дипломатії та мали успіх. Колишні власники відгукнулись на ці пропозиції [7, с. 98; 3, с. 131].

На початок 1922 року були розроблені основні положення майбутніх угод. Іноземні фірми відмовлялись від прав власності в Росії в обмін на реституцію частини їх майна [7, с. 98]. Ця частина включалась в акційний капітал змішаного товариства, яке утворювалось іноземними фірмами разом із радянським державним трестом «Североліс» [7, с. 98]. Такими були товариства «Руссанголіс», «Руссголландоліс», «Руснорвеголіс». У березні 1922 року «Североліс» підписав угоди з Лондонською та Північною торговими компаніями, а також з англо-голландською фірмою «Анонімне товариство лісної торгівлі». Уряд РСФРР уклав договори про концесії з утвореними акціонерними товариствами [4, с. 164-165; 11]. Пізніше, 10 жовтня 1922 року між «Северолісом» та декількома норвезькими фірмами був підписаний договір про організацію акціонерного товариства «Онезьке лісопромислове товариство» з основним капіталом у 300.000 фунтів стерлінгів. У той же день була підписана концесійна угода з «Русснорвеголісом» на експлуатацію Онезького лісопромислового району (басейн річки Онега) [4, с. 164; 2, с. 57]. Три лісні концесії «Русснорвеголіс», «Руссанголіс», «Руссголландоліс» експлуатували 4,56 млн. десятин лісної площі (9% лісної площі, що експлуатувалась «Северолісом») [4, с. 164]. Найбільшу територію отримала концесія «Русснорвеголіс» (Помоздинське, Вичегодське лісництва, усього 2,9 млн. десятин [12, с. 48; 9, с. 534]). Ці площі до революції експлуатувались у найменшій мірі [4, с. 165].

У перші роки дії договорів лісні концесії працювали успішно. Змішані товариства витратили значні суми на підготовку та проведення лісозаготівок, пуск лісопильних заводів [7, с. 99; 13]. Тривалий виробничий цикл вимагав додаткових коштів і АТ звернулись до іноземних фірм з приводу кредитів. У жовтні 1923 року акціонерне товариство «Руснорвеголіс» уклало договір з фірмою «Сини Брандт і К». Ця фірма стала представником АТ з продажу лісу в Англії, надала кредит у розмірі 100.000 фунтів стерлінгів [14, с. 2]. Усього три концесії отримали більше 15 млн. карбованців кредитів [7, с. 99]. Доля змішаних товариств у лісному експорті радянської країни у 1922/23 році складала 20%, у 1923/24 році – 14%, у 1924/25 році – 13% [4, с. 166]. В. Бутковський у своїй книзі підкреслював, що у 1923/24 та 1924/25 господарських роках лісні концесії, експлуатуючи 10-12% площі «Северолісу», вивозили 30% від експорту цього тресту [2, с. 58].

У 1925 році радянські газети зазначали, що лісні концесії працюють успішно, хоча і не розширюють виробництво у зв'язку із падінням курсу фунта стерлінга (1923/24 рік), падінням світових цін на лісоматеріали. Концесіонери виконували свої обов'язки повністю та раніше встановлених у договорах строків. Так, на концесії «Руснорвеголіс» збільшилась продуктивність праці на 26%, вихід експортного товару – на 4,75%. Була знижена кількість прогулів робітників з неповажних причин. Розмір зарплатні згідно з колективним договором був вищим, ніж на підприємствах «Северолісу» [15].

У другій половині 1920-х років показники роботи лісних концесій знизились. Однією з причин була зміна кон'юнктури світового ринку лісоматеріалів. Підтримка з боку держави, отримання додаткових кредитів та пільг могли врятувати лісні концесії, допомогти їм вижити. Однак партійне керівництво років змінило своє ставлення до розвитку концесій на території радянської держави. В першу чергу, це було пов'язано із

успіхами державної промисловості. Зіграли свою роль також ідеологічні протиріччя [16, с. 140]. Замість підтримки лісних концесій (і не тільки вони) відчували ворожість і тиск з боку різних організацій, установ, окремих комуністів. Звичайно, що це не сприяло плідній роботі концесій. «За гіркою необхідністю ми надали їм послугу, за яку вони повинні нам дякувати» - такою була позиція радянських керівників [17, с. 6]. Іноземні підприємці не могли не помітити такого ставлення. Директор-розпорядник концесії «Русснорвеголіс» Фредерік Прютц неодноразово офіційно зауважував, що таке ставлення може стати причиною розірвання концесійного договору [17, арк. 6]. Ще у 1925 році повноважний представник у Франції Л. Красін повідомляв, що іноземні акціонери лісних змішаних товариств заявляють про невідповідність роботи у СРСР та свій намір відмовитись від концесій [7, с. 99].

Вивчення секретних архівних матеріалів, пов'язаних із концесійною справою у СРСР дає можливість стверджувати, що радянські керівники концесій навмисне створювали несприятливу атмосферу ворожнечі на підприємствах «про всяк випадок», маючи на увазі час, коли концесія буде непотрібна. Голова правління «Русснорвеголісу» М. Бечін у своїй доповідній записці до «Северолісу» (1927 р.) так писав про відсутність взаєморозуміння між радянською та іноземною сторонами договору: «На мій погляд, це є пробник крок до намацування ґрунту про всяк випадок» [17, арк. 7].

Іноземці скаржились на тяганину та надмірний бюрократизм у керуванні концесійними справами на території СРСР [17, арк. 7]. Але радянська сторона сприймала свої вимоги надання довідок, звітів, пояснень як нормальне явище в умовах співпраці з іноземними капіталістами («для контролю справ акціонерного товариства та захисту інтересів республіки») [17, с. 7]. Директор-розпорядник «Русснорвеголісу» Ф. Прютц вказував на відсутність прагнення радянської сторони до співпраці [17, арк. 25]. Він зауважував, що радянська система лише шукає помилки, а це, в свою чергу, робить кооперацію неможливою [17, арк. 26].

Радянська сторона теж знаходила причини для незадоволення. Наприклад, скаржилась, що іноземні підприємці прагнуть усунути радянських керівників від участі в роботі правління акціонерним товариством, в управлінні концесією. Навесні 1927 року представники іноземних фірм запропонували перейти від змішаної до чистої концесії. Звичайно, що радянська сторона сприйняла цю пропозицію як «незадовільну» [17, арк. 3]. Представники радянської сторони були надмірно прискіпливими до іноземних підприємців. Член правління акціонерного товариства «Русснорвеголіс» доповідав голові правління, що представники зарубіжних фірм люб'язні із робітниками, а це, в свою чергу, розцінювалось не інакше як «виховання на свою користь» [18, арк. 28].

При цьому радянське керівництво звертало увагу на відповідальне ставлення іноземних працівників до роботи. М. Бечін у доповідній записці у правління «Северолісу» писав, що норвезькі та шведські працівники ставляться до роботи відповідально, у той час, коли російські робітники прагнуть виявити «російське бешкетництво» [17, арк. 102]. Крім того, СРСР отримувало від лісних концесій прибутки у вигляді часткового відрахування, попенної та орендної платні (як заявляли офіційні радянські видання, щорічно 2,5 млн. карбованців [19, с. 251]) [4, с. 166]. Однак це не зупинило радянський уряд у його наступі на приватний капітал. Щоб не спровокувати міжнародний конфлікт, концесійні договори у лісній промисловості були розірвані після відповідної заяви іноземної сторони. Останнім був анульований договір з «Русснорвеголісом». У довідці від 8 травня 1928 року зазначалось, що РНК прийняв постанову про викуп акцій у іноземної групи «Русснорвеголісу», тому що «концесія не потрібна» [20, арк. 4]. Фредерік Прютц назавжди залишив Росію та став «ворогом комуністичного світогляду» [9, с. 535].

Історія лісних концесій яскраво відображала основні особливості усієї радянської концесійної політики 1920-х років. Пропозиції про утворення змішаних акціонерних товариств та передачу їм у концесію лісних багатств півночі Росії використовувались у зовнішній політиці для налагодження дипломатичних, економічних зв'язків, вирішення проблеми денационалізації власності іноземних фірм. Розруха народного господарства після довгих воєнних років змусили радянський уряд реалізувати на практиці свої концесійні плани. Робота лісних концесій була успішною (висока продуктивність праці, великі капіталовкладення із залученням кредитів). Завдяки їм вирішувались соціально-економічні проблеми регіону, відновлювалось його експортне значення, з'явилась можливість направити державні кошти на інші промислові ділянки. Необхідною умовою розвитку концесійних відносин є наявність політичної волі на вищому державному рівні. У СРСР ця умова не була реалізована, особливо у другій половині 1920-х років. Вороже ставлення до іноземних підприємців, тяганина, бюрократизм ускладнювали роботу лісних концесій в умовах зміни кон'юнктури світового ринку лісоматеріалів. З ініціативи іноземців радянський уряд анулював договори наприкінці 1920-х років, заявивши про фінансову неспроможність концесіонерів і здатність самостійно налагодити роботу лісної промисловості.

Джерела та література

1. Про концесії: Закон України від 16 липня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 1999. - № 41. – ст. 372. – (Нормативний бюлетень). Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг: Закон України від 14 грудня 1999 року // Відомості Верховної ради України. – Офіц. вид. – 2000. – № 3. – ст. 21. – (Нормативний бюлетень). Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів централізованого водо, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності: Закон України від 21 жовтня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – Офіц. вид. – 2011. – № 11. – ст. 71. – (Нормативний бюлетень).
2. Бутковский В. Иностранные концессии в народном хозяйстве СССР / В. Бутковский. – М., Л. : Государственное издательство, 1928. – 123 с.
3. Брин И. Д. Государственный капитализм в СССР в переходный период от капитализма к социализму / И. Д. Брин. – Иркутск : Иркутское книжное изд-во, 1959. – 182 с.
4. Юферева Е. В. Ленинское учение о госкапитализме в переходный период к социализму / Е. В. Юферева. – М. : Экономика, 1969. – 223 с.

5. Шишкин В. А. «Полоса признаний» и внешнеэкономическая политика СССР (1924-1928 гг.) / В. А. Шишкин. – Л. : Наука, 1983. – 365 с.
6. Куликов А. Концессии 20-х годов / А. Куликов // Международная жизнь. – 1989. - № 3. – С. 87-95.
7. Донгаров А. Г. Иностраный капитал в России и СССР / А. Г. Донгаров. – М. : Международные отношения, 1990. – 164 с.
8. Писаренко А. И. Лесное хозяйство России: от пользования – к управлению [Электронный ресурс] / А. И. Писаренко, В. В. Страхов. – М. : Юриспруденция, 2004. – Режим доступа к книге: <http://www.booksite.ru/fulltext/les/noy/eho/zya/yst/vo/>
9. Репневский А. В. Капитан Ф. Прютц – видный норвежский промышленник, гибкий политики... и слабый вице-консул [Электронный ресурс] / А. В. Репневский // Скандинавские чтения 2006 года: этнографические и культурно-исторические аспекты: сборник статей / [отв. ред. И. Б. Губанов]. – Санкт-Петербург : МАЭ РАН, 2008. – 559 с. – Режим доступа к статье: http://www.kunstkamera.ru/files/lib/978-5-88431-162-6/978-5-88431-162-6_50.pdf. – Название с экрана.
10. Ломов А. Советская республика и иностранный капитал / А. Ломов // Народное хозяйство. – 1919. – № 3. – С. 11-16.
11. Лесные концессии // Экономическая жизнь. – 1923. – 18 марта. – С. 4.
12. Дергачёва Н. П. Концессии / Н. П. Дергачёва. – Л. : Рабочее изд-во «Прибой», 1925. – 75 с.
13. Лесные концессии // Торгово-промышленная газета. – 1923. – 27 сентября. – С. 2.
14. Лесная концессия «Русснорвеголес» // Торгово-промышленная газета. – 1923. – 6 октября. – С. 2.
15. Данишевский К. Работа лесопромышленных концессий Севера / К. Данишевский // Экономическая жизнь. – 1925. - 22 мая (№ 115). – С. 3.
16. Яковенко Ю. Л. Концесійна політика радянської держави у 20-ті рр. XX ст.: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02 / Яковенко Юлія Леонідівна. – Харків, 2007. – 223 с.
17. Материалы о работе АО «Русснорвеголес» за 1926/27 гг. 1927. – РГАЭ. – Ф. 3429. ВСНХ СССР. – Оп. 3. – Т. 1. – Д. 1311.
18. Материалы о работе АО «Русснорвеголес» за 1925/26 гг. 1926. – РГАЭ. – Ф. 3429. ВСНХ СССР. – Оп. 3. – Т. 1. – Д. 1310.
19. История социалистической экономики СССР: В 7-ми т. / [под ред. В. А. Виноградова]. – М. : Наука, 1976 – . - Т. 2. Переход к нэпу. Восстановление народного хозяйства СССР. 1921-1925 гг. – 1976. - 479 с.
20. Проекты постановлений СНК СССР и справки. 1929. – ГАРФ. – Ф. 8350. ГКК. – Оп. 1. – Д. 58.

Яковенко Ю. Л. Особенности концессионной политики СССР на примере лесных концессий (1920-е годы)

В статье анализируется работа смешанных акционерных обществ, которые в 1920-х годах получили в концессию лесные площади на севере России. Выявлены причины привлечения иностранных инвестиций на концессионной основе в лесную промышленность. Уделяется внимание взаимоотношениям иностранных предпринимателей с представителями советской стороны. Установлено, что главную роль в сворачивании работы лесных концессий и всей концессионной политики сыграли идеологические противоречия.

Ключевые слова: концессия, концессионная политика, концессионер, смешанное акционерное общество, иностранная фирма.

Yakovenko Yu. L. Peculiarities of concession policy of the USSR by example of forest concessions in 1920th

This article analyzes the work of the mixed corporations, which received the wood areas in the concession in the north of Russia, in 1920th. The reasons for the attraction of foreign capitals into forest industry on a concession basis are revealed. Particular attention is paid to relations of foreign entrepreneurs with the Soviet representatives. It is determined that the subjective factors based on ideological contradictions play the main part in the curtailing of forest concessions and concession policies.

Keywords: concession, concession policy, the concessionaire, mixed corporation, foreign firm.

УДК 94(44):329.79"196"

А. Ю. Власова

СТАНОВЛЕННЯ ЖІНОЧОГО РУХУ ФРАНЦІЇ У ШІСТДЕСЯТІ РОКИ ХХ ст.

Стаття присвячена питанням формування жіночого руху, ідейним та теоретичним витокам філософії французького фемінізму «другої хвилі». Розглядаються умови становлення жіночого руху. Розкриваються його особливості як складової частини соціально-рушійної сили французького суспільства шістдесятих рр. ХХ ст. в умовах соціальної кризи. Встановлюються головні задачі діяльності жіночого руху, соціально-політична теорія.

Ключові слова: жіночий рух, Франція, соціальний рух, «друга хвиля» фемінізму, суспільство, соціальна криза.

Формування суспільства гендерної рівності є одним із основних принципів становлення демократичного суспільства в Західній Європі. Провідним принципом політики сучасних європейських держав є забезпечення прав людини як громадянина. Проблема дискримінації, емансипації та обмеження прав і можливостей жінок в післявоєнному суспільстві приводить до виникнення руху визволення. В основу його ідей були покладені пріоритетні для існування жінки в світі поняття – демократичність, воля та рівність. Головною метою жіночого руху стала боротьба за зміну всієї існуючої соціальної системи. Принципи гендерного паритету та балансу є основними для реалізації прав людини, обов'язковими при становленні правової демократичної держави.